DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

24. november 2011 *

I sag C-404/09,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF, anlagt den 20. oktober 2009,

Europa-Kommissionen ved D. Recchia, F. Castillo de la Torre og J.-B. Laignelot, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kongeriget Spanien ved N. Díaz Abad, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

har

* Processprog: spansk.

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-C. Bonichot, og dommerne A. Prechal (referererende dommer), K. Schiemann, C. Toader og E. Jarašiūnas,

generaladvokat: J. Kokott
justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 28. juni 2011,

afsagt følgende

Dom

1 Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har i stævningen nedlagt påstand om, at det fastslås, at:

— Kongeriget Spanien har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til artikel 2 og 3 samt artikel 5, stk. 1 og 3, i Rådets direktiv 85/337/EØF af 27. juni 1985 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (EFT L 175, s. 40), som ændret ved Rådets direktiv 97/11/EF af 3. marts 1997 (EFT L 73, s. 5, herefter »det ændrede direktiv 85/337«),

idet det har godkendt minedrift i de åbne brud »Fonfría«, »Nueva Julia« og »Ladrones« uden at underlægge tildelingen af tilladelser hertil en vurdering, der gør det muligt korrekt at identificere, beskrive og vurdere de direkte, indirekte og kumulative indvirkninger af eksisterende projekter om minedrift i åbne brud. Kongeriget Spanien har for så vidt angår det særligt beskyttede område »Alto Sil« tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til artikel 6, stk. 2-4, i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT L 206, s. 7, herefter »habitatdirektivet«), sammenholdt med direktivets artikel 7,

— fra år 2000, tidspunktet for udlægningen af lokaliteten »Alto Sil« som et særligt beskyttet område (herefter »SBO«) i henhold til direktiv Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (EFT L 103, s. 1), som ændret ved Kommissionens direktiv 97/49/EF af 29. juli 1997 (EFT L 223, s. 9, herefter »fugledirektivet«),

— idet det har godkendt minedrift i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones« uden at underlægge tildelingen af tilladelser hertil en korrekt vurdering af projekternes eventuelle virkninger, og idet det under alle omstændigheder ikke har overholdt de betingelser, hvorunder et projekt kan gennemføres trods den risiko, det nævnte projekt indebærer for tjuren (Tetrao urogallus) — som er et af de naturgoder, der lå til grund for udlægningen af SBO'et »Alto Sil« — nemlig manglen på alternative løsninger, eksistensen af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser og meddelelsen til Kommissionen om de kompensationsforanstaltninger, der er nødvendige for at sikre den globale sammenhæng i Natura 2000, og

— idet ikke har vedtaget de nødvendige foranstaltninger for at undgå den forringelse af naturtyperne, herunder levestederne for arterne, og de alvorlige forstyrrelser, som minerne »Feixolín«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Fonfría«, »Ampliación de Feixolín« og »Nueva Julia« forårsager for tjuren, hvis forekomst på denne lokalitet er en af grundene til, at den blev udlagt som SBO.

Kongeriget Spanien har så vidt angår den foreslåede lokalitet »Alto Sil« tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 2-4;

— fra og med januar 1998 tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til nævnte direktiv, som fortolket ved dom af 13. januar 2005, Dragaggi m.fl. (sag C-117/03, Sml. I, s. 167), og af 14. september 2006, Bund Naturschutz in Bayern m.fl. (sag C-244/05, Sml. I, s. 8445), idet det ikke for så vidt angår minerne »Feixolín«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Fonfría« og »Nueva Julia« har vedtaget de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre den økologiske nationale interesse, som lokaliteten af fællesskabsbetydning (herefter »LAF«) »Alto Sil« har i henhold til habitatdirektivet

— fra og med december 2004,

— idet det har godkendt minedrift i åbne brud (»Feixolín«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Fonfría« og »Nueva Julia«), som kan have væsentlig indvirkning på de naturgoder, der ligger til grund for udlægningen af LAF'en »Alto Sil«, uden at have fortaget en korrekt vurdering af de eventuelle virkninger af minedriften, og under alle omstændigheder uden at have overholdt de betingelser, hvorunder et sådant projekt kan gennemføres trods den risiko, det udgør for naturgoderne, nemlig manglen på alternative løsninger, eksistensen af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, og meddelelsen til Kommissionen om de kompensationsforanstaltninger, der er nødvendige for at sikre den globale sammenhæng i Natura 2000, og

— idet det ikke for disse projekter har vedtaget de foranstaltninger, der er nødvendige for at undgå den forringelse af naturtyperne, herunder levestederne for arterne, og de forstyrrelser, som minerne »Feixolín«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Fonfría«, »Nueva Julia« og »Ampliación de Feixolín« forårsager for arterne.

Retsforskrifter

Direktiv 85/337, med senere ændringer

2 Artikel 2, stk. 1, i direktiv 85/337, med senere ændringer, bestemmer:

»Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på, at projekter, der bl.a. på grund af deres art, dimensioner eller placering kan få væsentlig indvirkning på miljøet, undergives et krav om tilladelse og en vurdering af denne indvirkning, inden der gives tilladelse. Disse projekter er defineret i artikel 4.«

3 Det nævnte direktivs artikel 3 fastsætter:

»Vurderingen af indvirkningen på miljøet skal, afhængigt af hvert enkelt tilfælde og i overensstemmelse med artikel 4 til 11, bestå i på passende måde at påvise, beskrive og vurdere et projekts direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:

— mennesker, fauna og flora

— jordbund, vand, luft, klima og landskab

— materielle goder og kulturarv

— samspillet mellem faktorerne i første, andet og tredje led.«

4 I artikel 4, stk. 1, i det ændrede direktiv 85/337 præciseres det, at »[m]ed forbehold af artikel 2, stk. 3, skal projekter, der er opført i bilag I, vurderes i henhold til artikel 5 til 10«.

5 Bilag I til det ændrede direktiv 85/337 indeholder en liste over de i artikel 4, stk. 1, omhandlede projekter. Bilagets punkt 19 omhandler således »[s]tenbrud og minedrift i åbne brud, hvor minestedets areal er over 25 hektar, eller tørvegravning på et areal over 150 hektar«.

6 Hvad angår andre former for projekter bestemmer artikel 4, stk. 2, i det ændrede direktiv følgende:

»Med forbehold af artikel 2, stk. 3, skal medlemsstaterne for projekter, der er opført i bilag II, ved hjælp af

a) en undersøgelse i hvert enkelt tilfælde,

eller

b) grænseværdier eller kriterier fastsat af medlemsstaten afgøre, om projektet skal vurderes i henhold til artikel 5 til 10.

Medlemsstaterne kan beslutte at anvende begge de i litra a) og b) nævnte procedurer.

[…]«

7 For så vidt angår projekter, der falder inden for dette direktivs artikel 4, stk. 2, nævner punkt 13 i bilag II hertil »[æ]ndringer eller udvidelser af projekter i bilag I eller II, som allerede er godkendt, er udført eller er ved at blive udført, når de kan være til skade for miljøet«.

8 Artikel 5 i det ændrede direktiv 85/337 bestemmer:

»1. For så vidt angår projekter, hvis indvirkning på miljøet i henhold til artikel 4 skal vurderes i overensstemmelse med artikel 5 til 10, træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at bygherren på passende vis giver de i bilag IV omhandlede oplysninger, når

a) medlemsstaterne er af den opfattelse, at oplysningerne er relevante på et givet stadium i tilladelsesproceduren og for så vidt angår de særlige karakteristika, der gør sig gældende for et bestemt projekt eller en bestemt projekttype og for det miljø, som måtte blive berørt, og

b) medlemsstaterne finder, at det i betragtning af bl.a. den nuværende viden og de kendte vurderingsmetoder med rimelighed kan forlanges, at bygherren indsamler disse oplysninger.

[…]

3. De oplysninger, som bygherren skal give i henhold til stk. 1, skal mindst omfatte:

— en beskrivelse af projektet med oplysninger om placering, art og dimensioner

— en beskrivelse af påtænkte foranstaltninger med henblik på at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere væsentlige skadelige virkninger

— de data, der er nødvendige for at konstatere og vurdere de væsentlige virkninger, projektet vil kunne få for miljøet

— en oversigt over de væsentligste alternativer, som bygherren har undersøgt, og oplysninger om de vigtigste grunde til valget under hensyn til indvirkningen på miljøet

— et ikke-teknisk resumé af de i de foregående led omhandlede oplysninger.

[…]«

9 I bilag IV til det ændrede direktiv 85/337 præciseres de oplysninger, som skal gives i henhold til dets artikel 5, stk. 4:

»1. beskrivelse af projektet, herunder navnlig

— en beskrivelse af hele projektets fysiske karakteristika samt arealanvendelsesbehovet under bygnings- og driftsfaserne

— en beskrivelse af de væsentligste karakteristika for produktionsprocesserne, f.eks. type og mængde af de anvendte materialer

— et skøn efter type og mængde over forventede reststoffer og emissioner (vand, luft- og jordbundsforurening, støj, rystelser, lys, varme, stråling, osv.) i forbindelse med driften af det foreslåede projekt

2. en oversigt over de væsentligste alternativer, som bygherren har undersøgt, og oplysninger om de vigtigste grunde til valget under hensyn til virkningerne på miljøet

3. en beskrivelse af det miljø, som i væsentlig grad kan blive berørt af det foreslåede projekt, herunder navnlig befolkning, fauna, flora, jord, vand, luft, klimatiske forhold, materielle goder, herunder den arkitektoniske og arkæologiske kulturarv, landskab og den indbyrdes sammenhæng mellem ovennævnte faktorer

4. en beskrivelse af, hvilke betydelige virkninger på miljøet det foreslåede projekt vil kunne få som følge af:

— tilstedeværelsen af projektet som helhed

— anvendelsen af naturlige ressourcer

— emissionen af forurenende stoffer, opståelsen af gener og bortskaffelsen af affald

samt bygherrens angivelse af, hvilke metoder der er anvendt til forudberegningen af virkningerne på miljøet

5. en beskrivelse af de foranstaltninger, der påtænkes med henblik på at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere betydelige skadelige virkninger på miljøet

6. et ikke-teknisk resumé af de på grundlag af ovennævnte punkter fremsendte oplysninger

7. en oversigt over eventuelle vanskeligheder (tekniske mangler eller manglende viden), som bygherren er kommet ud for i forbindelse med indsamlingen af de fornødne oplysninger«.

10 Hvad angår begrebet »beskrivelse« i punkt 4 i bilag IV præciseres det i dette punkt, at »[d]enne beskrivelse bør anføre projektets direkte virkninger og i givet fald dets indirekte, sekundære, kumulative, kort- og langsigtede, vedvarende eller midlertidige samt positive eller negative virkninger«.

Fugledirektivet

11 Det bestemmes i fugledirektivets artikel 4, stk. 1 og 2, at medlemsstaterne skal udlægge de områder, som er bedst egnede til beskyttelse af de fugle, der er anført i bilag I til direktivet, og til beskyttelse af trækfugle, som SBO'er.

12 Bilag I til fugledirektivet omhandler bl.a. tjuren (Tetrao urogallus).

13 Fugledirektivets artikel 4, stk. 4, første punktum, vedrører beskyttelse af SBO'er:

»Medlemsstaterne træffer egnede foranstaltninger med henblik på i de i stk. 1 og 2 nævnte beskyttede områder at undgå forurening eller forringelse af levestederne samt forstyrrelse af fuglene, i det omfang en sådan forurening, forringelse eller forstyrrelse har væsentlig betydning for formålet med denne artikel.«

Habitatdirektivet

14 I sjette betragtning til habitatdirektivet er det anført, at »for at sikre genopretning eller opretholdelse af en gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter af fællesskabsbetydning bør man udpege særlige bevaringsområder for at oprette et sammenhængende europæisk økologisk net i henhold til en fastlagt tidsplan«.

15 Syvende betragtning til dette direktiv har følgende ordlyd:

»[S]amtlige udpegede områder, herunder dem, der er udlagt som særligt beskyttede områder eller i fremtiden vil blive det i medfør af [fugledirektivet], bør indgå som led i det sammenhængende europæiske økologiske net.«

16 I tiende betragtning til habitatdirektivet anføres, at »alle planer eller projekter, der kan påvirke bevaringsmålsætningen for en sådan lokalitet væsentligt, som er udpeget eller i fremtiden vil blive det, må tages op til passende vurdering«.

17 Habitatdirektivets artikel 3 bestemmer:

»1. Der oprettes et sammenhængende europæisk økologisk net af særlige bevaringsområder under betegnelsen Natura 2000. Dette net, der består af lokaliteter, der omfatter de naturtyper, der er nævnt i bilag I, og levesteder for de arter, der er nævnt i bilag II, skal sikre opretholdelse eller i givet fald genopretning af en gunstig bevaringsstatus for de pågældende naturtyper og levestederne for de pågældende arter i deres naturlige udbredelsesområde.

Natura 2000-nettet omfatter ligeledes de særligt beskyttede områder, som medlemsstaterne har udlagt i medfør af [fugledirektivet].

2. Hver medlemsstat bidrager til oprettelsen af Natura 2000 i forhold til andelen af naturtyperne og levestederne for arterne efter stk. 1, der er repræsenteret på dens område. I overensstemmelse med artikel 4 udpeger hver stat med henblik herpå lokaliteter som særlige bevaringsområder under hensyn til målene i stk. 1.

[…]«

18 Direktivets artikel 4 bestemmer:

»1. På grundlag af kriterierne i bilag III (etape 1) og de relevante videnskabelige oplysninger foreslår hver medlemsstat en liste over lokaliteter, og det oplyses, hvilke naturtyper efter bilag I og hvilke naturligt hjemmehørende arter efter bilag II der findes på disse lokaliteter. […]

Listen sendes til Kommissionen inden tre år efter direktivets meddelelse sammen med oplysninger om hver lokalitet. […]

2. På grundlag af kriterierne i bilag III (etape 2) og for hver af de fem biogeografiske områder, der er nævnt i artikel 1, litra c), nr. iii), og for hele det område, der er nævnt i artikel 2, stk. 1, opstiller Kommissionen i forståelse med hver af medlemsstaterne og på grundlag af medlemsstaternes lister et udkast til en liste over [LAF'er], hvoraf det fremgår, på hvilke lokaliteter der findes en eller flere prioriterede naturtyper, eller hvor der lever en eller flere prioriterede arter.

[…]

Den liste over lokaliteter, der er udvalgt som [LAF'er], og som viser lokaliteter med en eller flere prioriterede naturtyper eller en eller flere prioriterede arter, vedtages af Kommissionen efter fremgangsmåden i artikel 21.

[…]

4. Når en [LAF] er udvalgt efter fremgangsmåden i stk. 2, udpeger den pågældende medlemsstat denne lokalitet som særligt bevaringsområde hurtigst muligt […].

5. Så snart en lokalitet er opført på listen i stk. 2, tredje afsnit, er den omfattet af artikel 6, stk. 2, 3 og 4.«

19 Habitatdirektivets artikel 6, stk. 2-4, bestemmer:

»2. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i de særlige bevaringsområder samt forstyrrelser af de arter, for hvilke områderne er udpeget, for så vidt disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for dette direktivs målsætninger.

3. Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de — hvis det anses for nødvendigt — har hørt offentligheden.

4. Hvis en plan eller et projekt, på trods af at virkningerne på lokaliteten vurderes negativt, alligevel skal gennemføres af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen

alternativ løsning, træffer medlemsstaten alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at den globale sammenhæng i Natura 2000 beskyttes. Medlemsstaten underretter Kommissionen om, hvilke kompensationsforanstaltninger der træffes.

Hvis der er tale om en lokalitet med en prioriteret naturtype og/eller en prioriteret art, kan der alene henvises til hensynet til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller, efter udtalelse fra Kommissionen, andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.«

20 Habitatdirektivets artikel 7 bestemmer:

»Forpligtelserne i artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i nærværende direktiv træder i stedet for forpligtelserne i artikel 4, stk. 4, første punktum, i [fugledirektivet], for så vidt angår de områder, der er udlagt som særligt beskyttede efter artikel 4, stk. 1, eller tilsvarende anerkendt efter artikel 4, stk. 2, deri, fra datoen for nærværende direktivs iværksættelse eller fra den dato, hvor en medlemsstat har udlagt eller anerkendt områderne efter [fugledirektivet], hvis denne dato er senere.«

21 Bilag IV til habitatdirektivet med overskriften »Dyre- og plantearter af fællesskabsbetydning, der kræver streng beskyttelse«, nævner i litra a) den brune bjørn (Ursus arctos) som en prioriteret art.

Sagens faktiske omstændigheder og den administrative procedure

22 Lokaliteten »Alto Sil«, der ligger i den nordvestlige del af den spanske region Castilla y León tæt på regionerne Galicien og Asturien, dækker et område på mere end 43 000 hektar ved floden Sil's øvre løb.

23 Kongeriget Spanien foreslog i januar1998, at lokaliteten blev udlagt som LAF i henhold til habitatdirektivets artikel 4, stk. 1.

24 Med virkning fra den 1. januar 2000 udpegede denne medlemsstat desuden samme lokalitet som SBO i henhold til fugledirektivet som følge af tilstedeværelsen af adskillige af de i bilag I til dette direktiv omhandlede fuglearter, heraf en ynglende tjurbestand.

25 Kommissionen opførte ved beslutning 2004/813/EF af 17. december 2004 om vedtagelse af listen over lokaliteter af fællesskabsbetydning i det atlantiske biogeografiske område (EUT L 387, s. 1) i henhold til direktiv 93/43 lokaliteten »Alto Sil« på denne liste under koden ES 0000210.

26 I den dataformular vedrørende denne lokalitet, som Kongerige Spanien sendte til Kommissionen, da det forslog denne lokalitet som LAF, er det bl.a. angivet, at der er en forekomst at 10-15 individer af den brune bjørn og 42-47 hanner af den cantabriske underart af tjuren (Tetrao urogallus cantabricus).

27 I formularen er der derudover nævnt følgende naturtyper:

— 4030 — Europæiske tørre heder (50 % af lokaliteten)

— 4090 — Højlandsmediterrane heder med endemiske arter af tornblad (6 % af lokaliteten)

— 6160 — Højlandsiberisk græsvegetation med Festuca indigesta (1 % af lokaliteten)

— 8230 — Vegetation i sprækker på siliciumholdige klippeskråninger med Sedo-Scleranthion eller Sedo albi-Veronicion dillenii (13 % af lokaliteten) og

— 9230 — Galicisk-portugisiske egeskove med Quercus robur og Quercus pyrenaica (6 % af lokaliteten).

28 Det fremgår ligeledes, at den tjurbestand, som findes på denne lokalitet, er af regional betydning (50 % af hannerne i den selvstyrende region Castilla y León) og national betydning (2 % af hannerne i hele Spanien).

29 Ifølge samme formular »skyldes [lokalitetens sårbarhed] udelukkende minedriften i de åbne brud«.

30 I løbet af 2001 fik Kommissionen kendskab til, at selskabet Minero Siderúrgica de Ponferrada SA, nu »Coto Minero Cantábrico SA«, driver flere kulminer i åbne brud, som enten er beliggende på eller i umiddelbar nærhed af lokaliteten »Alto Sil«.

31 Det fremgår af sagsakterne, at den minedrift i åben brud, som er omfattet af dette søgsmål, kan inddeles i to grupper.

32 Den første gruppe befinder sig nord for floden Sil og Villablino kommune (herefter under ét »de nordlige miner«). De ligger alle inden for LAF'en »Alto Sil«.

33 Der er for det første tale om det åbne brud »Feixolín«, som blev godkendt den 1. januar 1986 for et areal på 95,86 hektar, og som var i drift fra 2000 til 2008. Det er på nuværende tidspunkt under »genopretning«.

34 Det åbne brud »Ampliación de Feixolín«, hvis drift dækker et område på i alt 93,9 hektar, er også en af de nordlige miner.

35 Den 9. november 2009 pålagde de spanske myndigheder dette brud en sanktion og traf en række foranstaltninger, henset til, at driften allerede havde fundet sted på 35,24 hektar, selv om den endnu ikke var blevet godkendt.

36 Driften af denne mine på en del af mineprojektets areal, nemlig 39,62 hektar, blev imidlertid godkendt den 11. juni 2009. Den 7. oktober 2009 blev der truffet foranstaltninger til at begrænse og afhjælpe de indvirkninger, denne drift har på miljøet.

37 Den tredje nordlige mine kaldes »Fonfría« Den dækker 350 hektar og blev godkendt den 21. juli 1999. Der blev udvundet kul på denne lokalitet fra januar 2001 til december 2010.

38 Syd for floden Sil og sydvest for Villa Seca de Laciano kommune findes de andre kulminer i åbne brud, der er genstand for den foreliggende sag (herefter samlet »de sydlige miner«).

39 Der er for det første tale om alle de miner, som benævnes »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, og som dækker 196 hektar. Minerne blev godkendt mellem 1984 og 2002. Størstedelen af disse miner har været ude af drift siden 2002. De fleste har på nuværende tidspunkt gennemgået en »genopretning«.

40 Endvidere skal nævnes minen »Nueva Julia«, som blev godkendt den 16. september 2003 for et samlet areal på 405 hektar, og som har været i drift siden 2006.

41 Endelig skal nævnes minen »Ladrones«, som blev godkendt den 24. december 2003 for et samlet område på 117 hektar. Den har endnu ikke været i drift.

42 Alle de sydlige miner støder umiddelbart op til hinanden. Blandt disse miner er det kun »Ladrones«, der ligger inden for LAF'en »Alto Sil«. De andre ligger på grænsen op til denne LAF.

43 Idet Kommissionen fandt, at de spanske myndigheder, hvad angår driften af disse miner havde tilsidesat de forpligtelser, der påhviler dem i henhold til direktiv 85/337, med senere ændringer, og habitatdirektivet, og efter at den havde gennemgået de af disse myndigheder indsendte oplysninger, sendte Kommissionen den 18. juli 2003 en åbningsskrivelse til Kongeriget Spanien.

44 Idet Kommissionen navnlig fandt, at der ved vurderingen af indvirkningen på miljøet ikke var blevet taget tilstrækkeligt hensyn til de eventuelle forstyrrelser af den brune bjørn, og de kumulative virkninger af denne drift, tilsendte den — efter at have vurderet Kongeriget Spaniens bemærkninger til åbningsskrivelsen — den 22. december 2004 denne medlemsstat en begrundet udtalelse.

45 Som svar herpå fremlagde Kongeriget Spanien bl.a. en rapport, der analyserer virkningerne af forskellige projekter og foreslår foranstaltninger til beskyttelse af lokaliteten (herefter »rapporten fra 2005«).

46 Med henvisning til dommen i sagen Dragaggi m.fl. og i sagen Bund Naturschutz in Bayern m.fl. tilsendte Kommissionen den 29. februar 2008 Kongeriget Spanien en supplerende åbningsskrivelse.

47 Kongeriget Spanien svarede ved skrivelse af 7. maj 2008, hvori det bl.a. gjorde gældende, at der ikke var tale om alvorlige forstyrrelser af miljøet, som kunne tilskrives driften af minerne i åbne brud, samtidig med at det gjorde opmærksom på, at det havde til hensigt at udarbejde en strategisk plan, der ville være medvirkende til at

bringe minedriften i åbne brud på lokaliteten »Alto Sil« i overensstemmelse med den i fællesskabsretten fastsatte ordning om beskyttelse af naturressourcer.

48 Den 1. december 2008 fremsendte Kommissionen en supplerende begrundet udtalelse, hvori den gentog de klagepunkter, som fremgik af den supplerende åbningsskrivelse, og hvori den opfordrede Kongeriget Spanien til at efterkomme udtalelsen inden for en frist på to måneder fra modtagelsen.

49 Kommissionen har anlagt den foreliggende sag, idet den på baggrund af Kongeriget Spaniens fremsendte bemærkninger og dokumenter fortsat fandt situationen utilfredsstillende.

Om begæringen om bevisoptagelse og subsidiært om genåbning af den mundtlige forhandling

50 Ved dokument indleveret til Domstolens Justitskontor den 15. juli 2011 har Kongeriget Spanien anmodet Domstolen om at anordne bevisoptagelse i henhold til Domstolens procesreglements artikel 60 og subsidiært at genåbne den mundtlige forhandling i henhold til dette reglements artikel 61.

51 Til støtte for anmodningen har Kongeriget Spanien gjort gældende, at i modsætning til det af generaladvokaten anførte i forslaget til afgørelse fremgår det ikke af sagens akter, at kulminerne i de åbne brud »Ampliación de Feixolín« og »Ladrones« allerede har været i drift, således som denne medlemsstat allerede har anført i svarskriftet og duplikken.

52 Ifølge Kongeriget Spanien bygger generaladvokatens analyse på ukorrekte faktiske omstændigheder.

53 Kongeriget Spanien har anmodet Domstolen om tilladelse til at fremlægge nye beviser vedrørende de faktiske omstændigheder med hensyn til minedriften i de åbne brud »Ampliación de Feixolín« og »Ladrones«, og subsidiært om, at den mundtlige forhandling genåbnes.

54 I denne forbindelse skal det for det første bemærkes, at det fremgår af sagens akter, og navnlig af fortegnelsen med benævnelsen »miner i drift« på s. 50 i rapporten fra 2005, at minen i det åbne brud »Ampliación de Feixolín« til en vis grad havde været i drift, og at dette havde medført ødelæggelse af naturtyper, navnlig 19,9 hektar af naturtypen 9230 — Galicisk-portugisiske egeskove med Quercus robur og Quercus pyrenaica. Selv om det fremgår af sagens akter, at det ved afgørelse af 9. november 2009 blev indskærpet over for mines driftsherre, at driften heraf skulle ophøre, og den pågældende blev straffet for at have fortsat minedriften uden at have indhentet en forudgående godkendelse, forholder det sig ikke desto mindre således, at denne drift faktisk fandt sted på et areal, der dækker 35,24 hektar. Dette bekræftes i øvrigt af en rapport vedrørende et besøg på lokaliteten, som Kongeriget Spanien har fremlagt som bilag til duplikken, og hvori det bekræftes, at selv om der ikke synes at være sket udvinding af kul på lokaliteten, har anden virksomhed bevirket, at vegetationen er blevet ødelagt.

55 I modsætning til det af Kongeriget Spanien anførte fremgår det ikke af generaladvokatens forslag til afgørelse, at forslaget er begrundet i antagelsen om, at der allerede har været drevet minedrift i det åbne brud »Ladrones«. Kommissionens klagepunkter vedrørende denne mine — som er blevet undersøgt af generaladvokaten — vedrører derimod de mangler, som vurderingen af minedriftens indvirkning på miljøet er behæftet med. I modsætning til andre klagepunkter vedrører disse klagepunkter således

godkendelsesproceduren for minen og ikke en eventuel drift på den lokalitet, hvor minen befinder sig, der eventuelt fandt sted efter, at den blev godkendt.

56 Der er således ikke noget grundlag for at anordne den af Kongeriget Spanien begærede bevisoptagelse.

57 Hvad angår den subsidiære påstand vedrørende en genåbning af den mundtlige forhandling skal det bemærkes, at Domstolen ex officio eller efter at have hørt generaladvokaten eller på parternes begæring i overensstemmelse med artikel 61 i Domstolens procesreglement kan træffe bestemmelse om genåbning af den mundtlige forhandling, såfremt den finder, at sagen er utilstrækkeligt oplyst, eller at den skal afgøres på grundlag af et argument, som ikke har været drøftet af parterne (jf. bl.a. dom af 16.12.2008, sag C-210/06, Cartesio, Sml. I, s. 9641, præmis 46, og af 26.5.2011, Kommissionen mod Spanien, Sml. I, s. 4541, præmis 60).

58 Derimod giver hverken statutten for Den Europæiske Unions Domstol eller dens procesreglement mulighed for, at parterne kan afgive indlæg som svar på generaladvokatens forslag til afgørelse (jf. bl.a. dommen i sagen Kommissionen mod Spanien, præmis 61).

59 Efter at have hørt generaladvokaten er Domstolen i denne sag af den opfattelse, at den i det foreliggende tilfælde har alle de oplysninger til rådighed, som er nødvendige, for at den kan træffe afgørelse i den foreliggende sag, og at sagen ikke skal undersøges på grundlag af argumenter, som ikke er blevet drøftet for Domstolen. Herefter er det ufornødent at anordne genåbning af den mundtlige forhandling.

Om søgsmålet

Om det første klagepunkt vedrørende tilsidesættelse af artikel 2 og 3 samt artikel 5, stk. 1 og 3, i direktiv 85/337, med senere ændringer, for så vidt angår vurderingerne af indvirkningerne på miljøet af den påtænkte minedrift i de åbne brud »Fonfría«, »Nueva Julia« og »Ladrones«

Parternes argumenter

60 Med det første klagepunkt har Kommissionen gjort gældende, at der var alvorlige lakuner i vurderingerne af driften af »Fonfría«, »Nueva Julia«og »Ladrones«, hvilket bevirker, at der er tale om ufuldstændige vurderinger, der ikke er i overensstemmelse med direktiv 85/337, med senere ændringer.

61 Kommissionen har i denne forbindelse henvist til punkt 4 i bilag IV til dette direktiv, og navnlig til en fodnote i nævnte punkt vedrørende begrebet »beskrivelse«, der indebærer, at der i forbindelse med projekter, der er omfattet af direktivets anvendelsesområde, skal gives en beskrivelse af, hvilke betydelige virkninger på miljøet projektet vil få, og som anfører de »direkte virkninger […], indirekte, […] kumulative, kort- og langsigtede, vedvarende eller midlertidige […] virkninger«.

62 Heraf udleder Kommissionen, at vurderingerne af den påtænkte minedrifts indvirkninger på miljøet i den foreliggende sag skal omfatte en analyse af de væsentlige kumulative virkninger, som den omstændighed, at flere af minerne i de åbne brud ligger i nærheden af hinanden og drives samtidigt i Laciani-dalen, kan have. Rapporten fra

2005 bekræftede nemlig, at der ikke var blevet foretaget en sådan analyse forud for godkendelsen af de tre omhandlede drifter.

63 Kommissionen har derudover påpeget specifikke mangler ved vurderingerne af miljøvirkningerne af de tre miner, som er genstand for dette klagepunkt:

— Hvad angår minen »Fonfría« er der intet i den oprindelige vurdering, hvoraf det fremgår, at der blevet foretaget en vurdering af de mulige forstyrrelser af tjuren, til trods for at myndighederne ikke var uvidende om tilstedeværelsen af denne art på en spilleplads, der ligger i nærheden af denne mines udvindingsområde. Rapporten fra 2005 bekræfter desuden uden nærmere forklaring, at denne minedrift ligger inden for genopretningsplanen for den brune bjørn.

— Selv om minen »Ladrones« ligger meget tæt op af tjurens spillepladser, hvilket begrunder udpegelsen af en beskyttelseszone i genopretningsplanen for denne art, er der intet der tyder på, at denne tilstedeværelse blev taget i betragtning i forbindelse med den oprindelige vurdering af denne mine. Hvad angår den brune bjørn angives det udelukkende i denne vurdering, at minen befinder sig inden for genopretningsplanen for denne art, men at dette ikke indebærer væsentlige forstyrrelser for arten, eftersom minen »ikke er til skade for nogen beskyttelseszone, og ikke medfører nogen barriereeffekt mellem forskellige grupper«.

— Hvad angår minen »Nueva Julia« indeholder vurderingen ikke nogen oplysninger om de to mest problematiske arter, nemlig tjuren og den brune bjørn.

Indvirkningerne af denne mine, som befinder sig uden for LAF'en, vil uden tvivl kunne mærkes på flere kilometers afstand og vil dermed kunne påvirke de naturtyper og arter, der findes inden for LAF'en. Der er tilsyneladende ikke taget hensyn til denne risiko.

64 Kongeriget Spanien har for det første gjort gældende, hvad angår fortolkningen af begrebet »beskrivelse« i punkt 4 i bilag IV til det ændrede direktiv 85/337, at anvendelsen af konditionalis i fodnoten til dette punkt, for så vidt som det er angivet, at »[d]enne beskrivelse bør anføre«, tyder på, at den krævede beskrivelse ikke nødvendigvis skal nævne de kumulative virkninger af forskellige projekters indvirkning på miljøet, men at den udelukkende bør indeholde en sådan beskrivelse. Den formulering, der er anvendt i de andre sprogversioner af dette direktiv, bekræfter denne fortolkning.

65 Ifølge denne medlemsstat var en sådan beskrivelse af de kumulative virkninger ikke nødvendig i dette tilfælde, eftersom de omhandlede miner var blevet godkendt på andre tidspunkter og desuden påvirker forskellige zoner inden for LAF'en.

66 Rapporten fra 2005 indeholder under alle omstændigheder en detaljeret vurdering af de potentielle virkninger, som hver af de omhandlede miner kan have, og de potentielle kumulative virkninger, disse kan have tilsammen med andre miner.

67 Hvad angår minen »Fonfría« konkluderede rapporten fra 2005 i forbindelse med en beskrivelse af de kumulative virkninger, at de beskyttede arter ikke blev væsentligt forstyrret i LAF'en.

68 Det samme er tilfældet for så vidt angår minen »Nueva Julia«. Hvad angår den brune bjørn konkluderede rapporten fra 2005 i tilknytning til en vurdering af minerne og de omhandlede projekters kumulative virkninger på miljøet, at der ikke var nogen kritiske områder eller områder med dyrestier, som ville blive skadeligt påvirket, og at denne art dermed ikke vil blive væsentligt forstyrret.

69 Hvad angår de fuglearter, som er beskyttet i SBO'et og dermed i LAF'en »Alto Sil«, har Kongeriget Spanien gjort gældende, at der ikke er nogen af disse arter, der er blevet væsentligt påvirket. Hvad angår minen »Ladrones« blev det i rapporten fra 2005 konkluderet, at der ikke havde været nogen væsentlig indvirkning på naturtype 4020, der er identificeret som en prioriteret naturtype for tjuren i genopretningsplanen for denne art.

Domstolens bemærkninger

70 Hvad for det første angår Kommissionens første klagepunkt for så vidt angår projektet vedrørende kulminedrift i det åbne brud »Fonfría« skal det bemærkes, at ifølge artikel 3, stk. 2, i direktiv 97/11 finder bestemmelserne i direktiv 85/337 i den affattelse, der var gældende forud for de ændringer, der blev indført med direktiv 97/11, stadig anvendelse på ansøgninger om godkendelse, som blev indgivet før udløbet af den i artikel 3, stk. 1, fastsatte frist, nemlig før den 14. marts 1999.

71 Det fremgår imidlertid af sagens akter, at ansøgningen om godkendelse af mineprojektet »Fonfría« blev indleveret den 11. marts 1998.

72 Domstolen kan således ikke hvad angår dette projekt give Kommissionen medhold i dens påstand om, at Kongeriget Spanien skal dømmes for en tilsidesættelse af det ændrede direktiv 85/337.

73 Desuden kan Kommissionens klagepunkt vedrørende dette projekt ikke anses for at have til formål, at det konstateres, at der er sket en tilsidesættelse af direktiv 85/337 i den affattelse, der var gældende forud for de ændringer, der blev indført ved direktiv 97/11.

74 Dette gælder så meget desto mere, som visse af de ændringer, der blev indført ved direktiv 97/11, er direkte relevante for vurderingen af velbegrundetheden af dette klagepunkt. Dette gælder navnlig indføjelsen i punkt 19 i bilag I til direktiv 85/37 af bemærkningen om minedrift i åbne brud på et areal over 25 hektar, der indebærer, at denne drift kun skal underlægges en vurdering i henhold til artikel 4, stk. 1, i det ændrede direktiv 85/337, såfremt der er tale om ansøgninger om godkendelse, som er indgivet efter den 14. marts 1999.

75 Det første klagepunkt skal derfor forkastes, for så vidt som det angår minen »Fonfría«.

76 For det andet skal undersøges spørgsmålet om, hvorvidt de vurderinger af indvirkningerne på miljøet af projekterne vedrørende minedrift i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones«, der er foretaget i medfør af det ændrede direktiv 85/337, er ufuldstændige, således som Kommissionen har gjort gældende, idet de ikke omfatter en analyse af de kumulative virkninger på miljøet, som disse projekter og andre minedrifter — såsom den igangværende kulminedrift i åbne brud, eller minedrifter, der er blevet godkendt eller på vej til at blive godkendt — kan afføde.

77 I modsætning til det af Kongeriget Spanien anførte kan det herved ikke udledes af den omstændighed, at der er anvendt konditionalis i fodnoten i punkt 4 i bilag IV til direktiv 85/337, med senere ændringer, for så vidt som det er anført, at »[d]enne beskrivelse

[…] i givet fald [bør nævne projektets] kumulative […] virkninger«, at vurderingen af indvirkningerne på miljøet ikke nødvendigvis skal omfatte de forskellige projekters kumulative virkninger på miljøet, men at en sådan analyse alene er ønskelig.

78 Omfanget af forpligtelsen til at foretage en vurdering af indvirkningerne på miljøet følger af artikel 3 i direktiv 85/337, med senere ændringer, hvoraf det fremgår, at vurderingen af indvirkningen på miljøet, afhængigt af hvert enkelt tilfælde og i overensstemmelse med direktivets artikel 4-11, skal bestå i på passende måde at påvise, beskrive og vurdere et projekts direkte og indirekte virkninger på mennesker, fauna og flora, jordbund, vand, luft, klima og landskab, materielle goder og kulturarv og samspillet mellem disse faktorer.

79 Henset til det vide anvendelsesområde og brede formål med det ændrede direktiv, således som det fremgår af dets artikel 1, stk. 2, artikel 2, stk. 1, og artikel 3 (jf. i denne retning dom af 24.10.1996, sag C-72/95, Kraaijeveld m.fl., Sml. I, s. 5403, præmis 30 og 31), kan den omstændighed alene, at der foreligger en vis uvished for så vidt angår den præcise betydning af brugen af konditionalis i udtrykket »[d]enne beskrivelse bør anføre«, som er anvendt i punkt 4 i bilag IV til det ændrede direktiv 85/337, selv om konditionalis også er benyttet i andre sprogversioner af direktivet, ikke føre til, at der ikke anlægges en vid fortolkning af direktivets artikel 3.

80 Denne bestemmelse skal derfor fortolkes således, at eftersom vurderingen af indvirkningerne på miljøet bl.a. på passende måde skal påvise, beskrive og vurdere de indirekte virkninger af et projekt, skal den derudover også omfatte en analyse af de kumulative virkninger, som dette projekt kan have på miljøet, såfremt projektet

sammenholdes med andre projekter, eftersom en sådan analyse er nødvendig med henblik på at sikre, at vurderingen omfatter en vurdering af alle de væsentlige indvirkninger, som det omhandlede projekt kan have for miljøet.

81 I den foreliggende sag har Kongeriget Spanien gjort gældende, at det ikke var nødvendigt at foretage en sådan kumulativ vurdering, idet de omhandlede miner ligger langt fra hinanden, og idet de blev godkendt på vidt forskellige tidspunkter.

82 Det fremgår imidlertid ikke af sagen, at dette er tilfældet for så vidt angår projekterne »Nueva Julia« og »Ladrones«, idet disse sydlige miner er beliggende i nærheden af hinanden, og godkendelsesprocedurerne for disse miner blev gennemført sideløbende.

83 Selv om rapporten fra 2005, således som Kongeriget Spanien har anført, burde have omfattet en sådan kumulativ analyse, kan denne rapport ikke afhjælpe den omstændighed, at der ikke var foretaget en sådan analyse i den oprindelige vurdering, eftersom artikel 2, stk. 1, i direktiv 85/337, med senere ændringer, kræver, at analysen fortages før for godkendelsen af projektet.

84 Det skal for det tredje undersøges, om det er korrekt, at de mulige og konkrete indvirkninger fra kulminedriften i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones« på tjuren og den brune bjørn, således som Kommissionen har gjort gældende, ikke har været genstand for en korrekt analyse i forbindelse med vurderingerne af disse projekters indvirkninger på miljøet.

85 Hvad for det første angår minen »Nueva Julia« henvises der i vurderingen af indvirkningerne på miljøet af 25. august 2003 udelukkende til dette projekts påvirkning af visse padder. Der er ingen holdepunkter i denne vurdering for at fastslå, at der faktisk er blevet fortaget en vurdering af projektets indvirkning på den brune bjørn og tjuren.

86 En sådan analyse af dette projekts indvirkning på disse arter var imidlertid påkrævet, eftersom de spanske myndigheder for det første ikke kunne se bort fra disse arters tilstedeværelse på lokaliteten »Alto Sil«. Kongeriget Spanien havde nemlig i løbet af 1998 foreslået, at lokaliteten »Alto Sil« skulle udlægges som LAF, navnlig på grund af disse to arters tilstedeværelse på denne lokalitet, og samme medlemsstat havde med virkning fra 2000 udlagt denne lokalitet som SBO med henvisning til tjurens tilstedeværelse herpå.

87 Selv om denne minedrift befinder sig uden for LAF'en, er det for det andet ubestridt, at den støder umiddelbart op til denne lokalitet, hvorfor den kan have indvirkninger på LAF'en.

88 Nødvendigheden af at foretage en sådan analyse var så meget desto mere påkrævet, som Kongeriget Spanien i den dataformular vedrørende lokaliteten »Alto Sil«, som det sendte til Kommissionen, da det forslog lokaliteten udlagt som LAF, angav, at dens sårbarhed i allerhøjeste grad skyldtes minedriften i åbne brud.

89 Hvad dernæst angår kulminen i det åbne brud »Ladrones« skal det bemærkes, at erklæringen om projektets indvirkning på miljøet af 9. oktober 2003 nævner tilstedeværelsen af den brune bjørn på lokaliteten »Alto Sil«, der var foreslået som LAF, men at det blev konkluderet, at eftersom driften udelukkende indebærer et lille tab af denne arts levested, påvirker den ikke nogen beskyttelseszone for denne art, og den opretter ikke nogen barriereeffekt mellem de forskellige grupper, således som det fremgår af en rapport af 5. juni 2001.

90 Hvad angår den brune bjørn må det i denne forbindelse konstateres, at Kommissionen ikke har fremlagt noget dokument, der kan rejse tvivl om, hvorvidt vurderingen af dette projekts indvirkninger på miljøet har været passende.

91 Hvad angår tjuren fremgår det af ovennævnte erklæring om projektets miljøpåvirkning, at en repræsentant fra en miljøbeskyttelsesforening bl.a. havde gjort opmærksom på, at projektet ville kunne påvirke denne art, at denne påstand var blevet bestridt af driftsherren, og at påstanden var blevet vurderet i tilstrækkelig grad. Det fremgår imidlertid hverken af denne erklæring eller af andre dokumenter, som Kongeriget Spanien har fremlagt, at der rent faktisk er foretaget en vurdering af dette projekts indvirkninger på tjuren. Som anført ovenfor i denne doms præmis 86 og 88, var det imidlertid åbenlyst, at det var nødvendigt at foretage en sådan analyse af projektets indvirkninger på denne art.

92 Vurderingen kan dermed ikke anses for fyldestgørende for så vidt angår tjuren.

93 De hermed konstaterede mangler ved vurderingen af indvirkningerne af minedrifterne »Nueva Julia« og »Ladrones« kan dermed ikke anses for afhjulpet ved rapporten fra 2005, eftersom det, som allerede bemærket i denne doms præmis 83, foreskrives i artikel 2, stk. 1, i direktiv 85/337, med senere ændringer, at vurderingen skal foretages, inden der gives godkendelse til et projekt.

94 Der må således gives medhold i det første klagepunkt, for så vidt som det har til formål at fastslå et traktatbrud i henhold til artikel 2 og 3 samt artikel 5, stk. 1 og 3, i direktiv 85/337, med senere ændringer, for så vidt angår vurderingerne af indvirkningerne på miljøet af minedriften i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones« med undtagelse af sidstnævnte projekt hvad angår den brune bjørn.

Om det andet klagepunkt vedrørende tilsidesættelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2-4, for så vidt angår tjuren i dens egenskab af beskyttet art, henset til, at lokaliteten »Alto Sil« fra og med år 2000 blev udlagt som SBO

Det andet klagepunkts første led

— Parternes argumenter

95 Kommissionen har gjort gældende, at Kongeriget Spanien med godkendelsen af driften i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones« har tilsidesat habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, med hensyn til beskyttelsen af tjuren siden 2000 som følge af udlæggelsen af lokaliteten »Alto Sil« som SBO.

96 Kongeriget Spanien har gjort gældende, at vurderingerne af de pågældende projekter indeholder en tilstrækkelig vurdering af projekternes eventuelle indvirkninger på denne art.

— Domstolens bemærkninger

97 Det bestemmes i habitatdirektivets artikel 7, at artikel 6, stk. 2-4, i dette direktiv træder i stedet for fugledirektivets artikel 4, stk. 4, første punktum, fra datoen for habitatdirektivets iværksættelse eller fra datoen for en medlemsstats udlægning i henhold

til fugledirektivet, hvis denne dato er senere (jf. bl.a. dom af 13.12.2007, sag C-418/04, Kommissionen mod Irland, Sml. I. s. 10947, præmis 173).

98 Klagepunktet vedrørende vurderingen af virkningerne af minedriften i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones« på de arter, der er beskyttede som følge af udlæggelsen af lokaliteten »Alto Sil« som SBO, navnlig tjuren, skal således efterprøves i henhold til bestemmelserne i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, for så vidt angår disse projekter, hvorom det er ubestridt, at ansøgningerne om godkendelse heraf blev indgivet efter, at lokaliteten »Alto Sil« var blevet udlagt som SBO.

99 En passende vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, af en plan eller et projekts indvirkninger på den omhandlede lokalitet indebærer, at alle de aspekter af en plan eller et projekt, som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne påvirke bevaringsmålsætningen for lokaliteten, skal identificeres før godkendelsen heraf under hensyn til den bedste videnskabelige viden på området. De kompetente nationale myndigheder giver kun tilladelse til en aktivitet på den beskyttede lokalitet på betingelse af, at de har opnået vished for, at aktiviteten ikke har skadelige virkninger for den pågældende lokalitets integritet. Det forholder sig således, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke er sådanne virkninger (jf. bl.a. dommen i sagen Kommissionen mod Irland, præmis 243).

100 En vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, kan ikke anses for tilstrækkelig, såfremt den indebærer mangler og ikke indeholder fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl for så vidt angår virkningerne af de arbejder, som var påtænkt i det omhandlede SBO (jf. i denne retning dom af 20.9.2007, sag C-304/05, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 7495, præmis 69).

101 I det foreliggende tilfælde er det åbenlyst, at beskyttelsen af tjuren udgør en bevaringsmålsætning, der medførte, at Kongeriget Spanien fra og med 2000 udlagde lokaliteten »Alto Sil« som SBO.

102 Det skal desuden bemærkes, at de nationale myndigheder allerede i forbindelse med de i 1998 fremsatte forslag om, at området skulle udlægges som SBO, havde angivet, at den tjurbestand, som var til stede på denne lokalitet, havde såvel regional som national betydning, og at områdets sårbarhed først og fremmest skyldtes minedriften i de åbne brud.

103 Som det allerede blev fastslået i forbindelse med efterprøvelsen af det første klagepunkt vedrørende direktiv 85/337, med senere ændringer, navnlig i denne doms præmis 76-93, indeholder de vurderinger af indvirkningerne på miljøet, som blev foretaget forud for godkendelsen af minedriftsprojekterne i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones«, ikke nogen analyse af de eventuelle kumulative virkninger, som de forskellige minedriftsprojekter kan have på tjuren, selv om en sådan analyse forekom nødvendig i det foreliggende tilfælde. Vurderingerne indeholder heller ikke tilstrækkelige oplysninger, der gør det muligt at afgøre, om disse drifters indvirkninger på den tjurbestand, som er til stede på SBO'et »Alto Sil«, virkelig er blevet vurderet.

104 Rapporten fra 2005 kan ikke afhjælpe disse mangler, idet den blev udarbejdet efter godkendelsen af projekterne, og kan derfor ikke anses for relevant i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Italien, præmis 72).

105 Heraf følger, at vurderingerne af minedriften i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones« ikke kan anses for at være tilstrækkelige, eftersom de er kendetegnet ved mangler og ikke indeholder fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl for så vidt angår disse

projekters indvirkninger på SBO'et »Alto Sil«, navnlig for så vidt angår tjurbestanden, hvis beskyttelse udgør en af målsætningerne for denne lokalitet.

106 Samtlige de aspekter af en plan eller et projekt, som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne påvirke bevaringsmålsætningen for lokaliteten »Alto Sil«, kan dermed ikke under hensyn til den bedste videnskabelige viden på området anses for at være foretaget forud for godkendelsen af disse miner.

107 Under disse omstændigheder fremgår det ikke af vurderingerne, at de kompetente nationale myndigheder har opnået vished for, at minedriften ikke har skadelige virkninger for den pågældende lokalitets integritet.

108 Heraf følger, at godkendelserne af disse projekter er uforenelige med habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

109 Hvad angår Kongeriget Spaniens påberåbelse af vigtigheden af minedriften for den lokale økonomi skal det bemærkes, at selv om dette kan udgøre et bydende nødvendigt hensyn til væsentlige samfundsinteresser i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 4, kan denne bestemmelse kun finde anvendelse, efter at en plan eller et projekts indvirkninger er blevet analyseret i henhold til dette direktivs artikel 6, stk. 3. Kendskab til disse påvirkninger af bevaringsmålsætningen for den pågældende lokalitet er en nødvendig forudsætning for, at nævnte artikel 6, stk. 4, kan finde anvendelse, eftersom man i mangel heraf ikke kan vurdere forudsætningerne for at anvende denne undtagelsesbestemmelse. Undersøgelsen af eventuelle bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser og spørgsmålet om mindre skadelige alternativer kræver nemlig en afvejning i forhold til den påtænkte plan eller det påtænkte projekts påvirkning af lokaliteten. Endvidere skal påvirkningerne på lokaliteten identificeres præcist, for at eventuelle kompensationsforanstaltninger kan fastlægges (dommen i sagen Kommissionen mod Italien, præmis 83).

110 Det følger imidlertid af ovenstående betragtninger, at de nationale myndigheder ikke var i besiddelse af disse oplysninger på det tidspunkt, hvor de omhandlede godkendelser blev bevilliget. Heraf følger, at godkendelserne ikke kan støttes på habitatdirektivets artikel 6, stk. 4.

111 Disse godkendelser var dermed ikke i overensstemmelse med habitatdirektivets artikel 6, stk. 4.

112 Der må således gives Kommissionen medhold i det andet klagepunkts første led.

Om det andet klagepunkts andet led

— Parternes argumenter

113 Kommissionen har gjort gældende, at Kongeriget Spanien har tilsidesat habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, eftersom denne medlemsstat ikke har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forhindre, at minedriften i de åbne brud »Feixolín«, »Fonfría«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Ampliación de Feixolín« og »Nueva Julia« efter januar 2000, som er det tidspunkt, hvor udlægningen af lokaliteten »Alto Sil« som SBO trådte i kraft, ikke påvirker denne lokalitet, og navnlig ikke tjuren, der er beskyttet som følge af udlægningen som SBO.

114 Den har henvist til genopretningsplanen for den cantabriske tjur, som blev godkendt ved dekret nr. 4/2009 fra Junta de Castilla y León af 15. januar 2009 (BOC y L, nr. 13, s. 1540). Ifølge denne plan udgjorde bestanden af den cantabriske tjur i 1982 ca. 1 000 enheder, og udnyttelsesgraden af spillepladserne var 85 %. I år 2002 oversteg denne bestand imidlertid ikke 500-600 enheder, som er spredt mellem to sider af en bjergkæde, og udnyttelsesgraden af spillepladserne var 45 %. I denne 20-årige periode opholdt bestanden sig på den selvstyrende region Castilla y Leóns område. Ifølge genopretningsplanen fra 2005 udgjorde den bestand, som befandt sig på denne selvstyrende regions område, ca. 164 voksne individer, og risikerede at uddø inden for en periode på 20 år.

115 Kommissionen har navnlig gjort gældende, at visse af tjurens spillepladser befinder sig i nærheden af de omhandlede miner. Dette er tilfældet for så vidt angår spillepladsen »Robledo El Chano«, som ligger i nærheden af det åbne brud »Fonfría«, der stadig var i drift i 1999.

116 Hvad angår rapporten fra 2005 har Kommissionen navnlig gjort gældende, at konklusionen om, at indvirkningen af minedriften i de åben brud på tjuren er uvæsentlig, er ulogisk. I rapporten bekræftes det nemlig, at minedriften kan være forbundet med en risiko for »overlokale« virkninger, mens det udelukkes, at et forladt levested på ny kan anvendes, såfremt dets beskaffenhed tillader det, selv om denne mulighed er afgørende for artens opretholdelse.

117 Den har ligeledes gjort gældende, at det fremgår af videnskabelige studier, at denne opsplitning af de skovområder, som tjuren har adgang til i lokaliteten »Alto Sil«, er tydeligt forværret på grund af den »barriereeffekt«, der er fremkaldt af den omstændighed, at flere miner er blevet sat i drift samtidigt og uafbrudt.

118 Kongeriget Spanien har medgivet, at bestanden af den cantabriske tjur er markant forringet, men har anført, at de bestande, som har udvist den største nedgang i regionen Castilla-León, er dem, der befinder sig på de lokaliteter, der nyder den størst mulige beskyttelse, såsom i naturreservater, mens den tjurbestand, som befinder sig på lokaliteten »Alto Sil«, er den største i regionen, og at der kun er tale om en let tilbagegang. Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at nedgangen af bestanden af denne art har været meget større i de områder, som ligger langt væk fra mineområdet.

119 Kongeriget Spanien har desuden gjort gældende, at der tale om en mangeårig og marginal forekomst af tjuren i de lokaliteter, der er påvirket af de minedrifter i åbne brud, der er omfattet af dette søgsmål. På disse lokaliteter findes der kun en kendt spilleplads, nemlig »Robledo El Chano«, som ifølge den nationale strategi for opretholdelse af arten udgør en del af et kritisk område med henblik på beskyttelsen af den cantabriske tjur. Denne spilleplads blev imidlertid forladt i slutningen af 1980'erne, og den kunne dermed ikke påvirkes af minedriften i det åbne brud »Fonfría«.

— Domstolens bemærkninger

120 Det skal for det første undersøges, om habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, finder anvendelse på den minedrift i de åbne brud »Feixolín«, »Fonfría«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Ampliación de Feixolín« og »Nueva Julia«, der har fundet sted efter, at lokaliteten »Alto Sil« blev udlagt som SBO med virkning fra og med 2000.

121 Hvad for det første angår minedriften i det åbne brud »Nueva Julia« blev det ved gennemgangen af det andet klagepunkts første led konstateret, at godkendelsen heraf

blev givet i strid med habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Det fremgår af retspraksis, at der kan fastslås en tilsidesættelse af nævnte artikels stk. 2, hvis der godtgøres forringelser af et levested eller forstyrrelser, der berører de arter, for hvilke det pågældende område er udpeget (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Italien, præmis 94).

122 Hvad dernæst angår minedriften i det åbne brud »Ampliación de Feixolín« skal det bemærkes, at den omstændighed, at der er givet tilladelse til en plan eller et projekt i henhold til fremgangsmåden i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, overflødiggør — med hensyn til indgriben på den beskyttede lokalitet, der er omhandlet i planen eller projektet — en samtidig anvendelse af den generelle beskyttelsesnorm, der er omhandlet i artikel 6, stk. 2 (dommen i sagen Kommissionen mod Irland, præmis 205).

123 Heraf følger, at i den udstrækning den minedrift i det åbne brud »Ampliación de Feixolín«, som Kommissionen kritiserer, har fundet sted i en periode, hvor der endnu ikke var givet nogen tilladelse, kan denne drift som anført i denne doms præmis 35 udgøre en tilsidesættelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2.

124 Det skal endelig bemærkes, at habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, finder anvendelse på minedriften i de åbne brud »Feixolín«, »Fonfría« og »Salguero-Prégame-Valdesegadas« til trods for den omstændighed, at driften af disse miner blev godkendt, inden den med habitatdirektivet indførte bevaringsmålsætning fandt anvendelse på lokaliteten »Alto Sil« som følge af udlæggelsen heraf som SBO.

125 Domstolen har nemlig allerede fastslået, at selv om sådanne projekter ikke er underlagt habitatdirektivs bestemmelser om den forudgående vurdering af projektets indvirkninger på den omhandlede lokalitet, er gennemførelsen heraf imidlertid omfattet af direktivets artikel 6, stk. 2 (jf. i denne retning dom af 14.1.2010, sag C-226/08, Stadt Papenburg, Sml. I, s. 131, præmis 48 og 49).

126 Hvad for det andet angår klagepunktet om, at Kongeriget Spanien med hensyn til minedriften i de omhandlede åbne brud har tilsidesat habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, skal det bemærkes, at en virksomhed kun er i overensstemmelse med denne bestemmelse, hvis det sikres, at den ikke medfører forstyrrelser, der mærkbart vil kunne påvirke direktivets formål, navnlig dets beskyttelsesmålsætninger (jf. i denne retning dom af 4.3.2010, sag C-241/08, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 1697, præmis 32).

127 I henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, skal SBO'ers retlige beskyttelsesstatus desuden garantere, at man dér undgår forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne samt betydelige forstyrrelser af de arter, for hvilke områderne er udpeget (jf. bl.a. dom af 14.10.2010, sag C-535/07, Kommissionen mod Østrig, Sml. I, s. 9483, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

128 Heraf følger, at dette klagepunkt kun kan anses for begrundet, såfremt Kommissionen beviser, at Kongeriget Spanien har undladt at træffe passende beskyttelsesforanstaltninger med henblik på at forhindre, at minedriften i de åbne brud »Feixolín«, »Fonfría«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Ampliación de Feixolín« og »Nueva Julia«, i den udstrækning den har fundet sted efter, at lokaliteten »Alto Sil« fra og med 2000 blev udlagt som SBO, ikke medfører forringelse af levestederne for tjuren eller sådanne forstyrrelser for denne art, der kan få alvorlige følger for direktivets målsætning om at sikre bevarelsen af denne art.

129 Det skal i denne forbindelse for det første efterprøves, om de omhandlede miner omfatter områder, som udgør egnede levesteder for tjuren, men som ikke kan udnyttes af denne art under driften af disse miner eller under en efterfølgende »genopretning« af disse miner.

130 Kommissionen har gjort gældende, at dette navnlig er tilfældet for så vidt angår naturrype 9230 bestående af Galicisk-portugisiske egeskove med Quercus robur og Quercus pyrenaica.

131 Som generaladvokaten har anført i punkt 81 og 82 i forslaget til afgørelse, har Kommissionen for så vidt angår minen »Fonfría« udelukkende ført bevis for, at dette levested er blevet ødelagt efter, at lokaliteten »Alto Sil« blev udlagt som SBO. Det fremgår af rapporten fra 2005, at et område på 17,92 hektar af naturtype 9230 rent faktisk er blevet ødelagt som følge af denne minedrift, der har fundet sted fra og med 2001.

132 Kongeriget Spanien har gjort gældende, at dette tab af levesteder ikke er afgørende for bevarelsen af tjuren, eftersom der ikke er nogen spillepladser på den omhandlede lokalitet.

133 Et sådant argument kan ikke tiltrædes, eftersom det ikke kan udelukkes, at denne lokalitet — selv om det antages, at den ikke benyttes som spilleplads — kan anvendes af denne art som levested til andre formål, f.eks. som opholdssted eller til at overvintre på.

134 Hvis der ikke var nogen minedrift på denne lokalitet, ville det endvidere ikke kunne udelukkes, at denne lokalitet efter, at myndighederne havde vedtaget foranstaltninger til opfyldelse af dette formål, kunne anvendes som spilleplads.

135 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at beskyttelsen af SBO'erne ikke kun må bestå i at imødegå udefrakommende menneskeskabte skader og forstyrrelser, men afhængigt af den pågældende situation også skal omfatte positive foranstaltninger, der har til formål at bevare eller forbedre lokalitetens tilstand (dommen i sagen Kommissionen mod Østrig, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis).

136 Kommissionen har for det andet gjort gældende, at den omhandlede minedrift som følge af den støj og de rystelser, den forårsager, og som høres og mærkes inden for SBO'et »Alto Sil«, kan forårsage betydelige forstyrrelser af tjurbestanden, som er beskyttet som følge af lokalitetens udlæggelse som SBO.

137 Som generaladvokaten har anført i punkt 88 i forslaget til afgørelse, fremgår det af sagens akter, at grundet den relativt korte afstand mellem flere af de områder, der er afgørende for tjuren og de omhandlede miner i åbne brud, mærkes støjen og rystelserne fra denne minedrift i disse områder.

138 Heraf følger, at disse gener kan fremkalde forstyrrelser, der væsentligt vil kunne påvirke beskyttelsesmålsætningerne for dette direktiv, navnlig målsætningerne om bevarelse af tjuren.

139 Dette er så meget desto mere tilfældet, som tjuren er en følsom art, der er meget krævende hvad angår ro og kvaliteten af dens levesteder. Det fremgår desuden af sagens akter, at graden af isolation og ro, som denne art kræver, er en usædvanlig vigtig faktor, idet den har en afgørende indvirkning på artens formeringsevne.

140 Kongeriget Spanien har givet udtryk for tvivl i denne henseende, idet det har bestridt, at tilbagegangen i bestanden, inklusiv nedgangen inden for lokaliteten »Alto Sil«, ligeledes er iagttaget uden for mineområdet, hvor den rent faktisk er mere markant. Dette understøttes af rapporten fra 2005, hvoraf det fremgår, at der ikke er nogen årsagsforbindelse mellem minedriften og den omstændighed, at den cantabriske tjur har forladt spillepladserne, idet dette fænomen forekom oftere i de områder, som ligger uden for dem, der grænser op til minedriften.

141 Denne omstændighed er imidlertid ikke i sig selv til hinder for, at det kan udelukkes, at de gener, som den omhandlede minedrift fremkaldte inden for SBO'et, kan have væsentlige indvirkninger på denne art, uanset om nedgangen i arten muligvis har været mere markant blandt bestande, som befinder sig relativt langt fra minedriften.

142 For at bevise, at der er tale om en tilsidesættelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, behøver Kommissionen desuden ikke at bevise, at der er en årsagsforbindelse mellem minedrift og en væsentlig forstyrrelse af tjuren. Eftersom formålet med habitatdirektivets artikel 6, stk. 2 og 3, er at sikre samme beskyttelsesniveau, er det tilstrækkeligt, at Kommissionen godtgør, at der er en sandsynlighed eller en risiko for, at minedriften medfører væsentlige forstyrrelser for denne art (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 32, og dom af 21.7.2011, sag C-2/10, Azienda Agro-Zootecnica Franchini og Eolica di Altamura, Sml. I, s. 6561, præmis 41).

143 Som generaladvokaten har anført i punkt 90-92 i forslaget til afgørelse, fremgår det under alle omstændigheder af sagens akter, at den omstændighed, at spillepladsen »Robledo El Chano«, som tjuren endnu benyttede i 1999, er forladt, skyldes minedriften i det åbne brud »Fonfría« fra og med 2001.

144 Denne konstatering bekræfter, at den omhandlede minedrift — navnlig den støj og de rystelser, som den forårsager — kan medføre væsentlige forstyrrelser for denne art.

145 Det skal derfor fastslås, at minedriften i de åbne brud »Feixolín«, »Fonfría«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Ampliación de Feixolín« og »Nueva Julia« er i strid med habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, som følge af den støj og de rystelser, som driften forårsager, og som i væsentlig grand kan påvirke bevarelsen af tjuren.

146 Kommissionen har desuden gjort gældende, at minedriften i åbne brud bidrager til at isolere delbestande af tjuren, fordi de blokerer de korridorer, der forbinder dem med andre bestande. Den har i denne forbindelse henvist til en rapport fra december 2004 om minedriftens indvirkning på den cantabriske tjur i december 2004, som koordinatorer for bevaringsstrategien for den cantabriske tjur i Spanien udarbejdede for miljøministeriet.

147 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at denne sagkyndige rapport, som er udarbejdet af anerkendte sagkyndige inden for emnet den cantabriske tjur i det nationale miljøministerium og miljøministeriet i den selvstyrende region Castilla y León, konkluderer, at der er en risiko for, at den igangværende minedrift, heriblandt »Feixolín« og »Fonfría«, tilsammen med de projekter, hvis gennemførelse er umiddelbart forestående, såsom det åbne brud »Ampliación de Feixolín«, skaber en gennemgående barriere for tjuren i østlig og vestlig retning, som kan medføre, at forskellige kerneforekomster af denne art isoleres, og på sigt, at de bestande, som er til stede syd for denne barriere, forsvinder.

148 Eftersom Kongeriget Spanien ikke har fremlagt beviser, der kan danne grundlag for en afvisning af konklusionerne i denne rapport, hvis videnskabelige værdi ikke er bestridt, skal minedriften i de åbne brud »Feixolín«, »Fonfría« og »Ampliación de Feixolín« anses for at kunne medføre en »barriereeffekt«, som kan være medvirkende til en opsplitning af tjurens levested, samt at delbestande af denne art isoleres.

149 Dermed opstår spørgsmålet, om Kongeriget Spanien er ansvarligt for den således konstaterede tilsidesættelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, for så vidt angår det åbne minebrud »Ampliación de Feixolín«.

150 I modsætning til de miner, der er omfattet af dette klagepunkt, var det åbne minebrud »Ampliación de Feixolín« nemlig ikke godkendt på det tidspunkt, hvor den drift, som Kommissionen har anfægtet, fandt sted. Myndighederne har endvidere straffet minens driftsherre for at have drevet minen uden en forudgående tilladelse og udstedt et driftsforbud over for ham.

151 Som generaladvokaten har anført i punkt 105 i forslaget til afgørelse, fremgår det af sagens akter, at selv om de kompetente myndigheder var vidende om, at denne mine havde været i drift siden 2005, forbød de først driften i november 2009 som følge af en inspektion, der blev foretaget i september samme år.

152 Idet Kongeriget Spanien i mindst fire år tolererede en situation, som medførte alvorlige forstyrrelser i SBO'et »Alto Sil«, har det således undladt i rette tid at træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på at bringe disse forstyrrelser til ophør. Kongeriget Spanien er dermed ansvarlig for denne tilsidesættelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, for så vidt angår det åbne minebrud »Ampliación de Feixolín«.

153 Endelig opstår spørgsmålet, hvorvidt de hermed konstaterede tilsidesættelser af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, kan begrundes med minernes betydning for den lokale økonomi, således som anført af Kongeriget Spanien.

154 En sådan begrundelse kan påberåbes af en medlemsstat i forbindelse med proceduren i habitatdirektivets artikel 6, stk. 4. Såfremt betingelserne i denne bestemmelse er opfyldt, kan en anvendelse heraf medføre godkendelse af en virksomhed, der — som bemærket i denne doms præmis 122 — ikke længere kan være omfattet i henhold til artikel 6, stk. 2.

155 Som det fremgår af den i denne doms præmis 125 nævnte retspraksis, er projekter såsom »Feixolín« og »Fonfría« ikke underlagt habitatdirektivs procedurer om en forudgående vurdering, eftersom de blev godkendt, inden beskyttelsesordningen i habitatdirektivet fandt anvendelse på lokaliteten »Alto Sil« som følge af dens udlæggelse som SBO.

156 Hvad angår disse projekter kan det ikke udelukkes, at en medlemsstat analogt med undtagelsesproceduren i habitatdirektivets artikel 6, stk. 4, i en national sag om vurdering af indvirkningen på miljøet af en plan eller projekt, som væsentligt kan påvirke bevaringsmålsætningerne for en lokalitet, påberåber sig et hensyn til væsentlige samfundsinteresser, og at den, såfremt betingelserne i denne bestemmelse er opfyldt i tilstrækkelig grad, kan godkende en virksomhed, der ikke længere skal anses for forbudt i henhold til artikel 6, stk. 2.

157 For at kunne afgøre, om betingelserne i habitatdirektivets artikel 6, stk. 4, er opfyldt, skal virkningerne af en plan eller et projekt, således som bemærket i denne doms præmis 109, imidlertid først have været genstand for en analyse i henhold til direktivets artikel 6, stk. 3.

158 Det fremgår imidlertid af sagens akter, at de væsentlige forstyrrelser, som projekterne »Feixolín« og »Fonfría« kunne medføre for tjuren, og som er konstateret i denne doms præmis 131, 145 og 148, ikke kunne analyseres i forbindelse med den vurdering af projekternes virkninger på miljøet, som blev foretaget i forbindelse med den nationale godkendelsesprocedure, eftersom Kongeriget Spanien ikke havde identificeret disse forstyrrelser og samtidig bestred, at de forekom under sagen for Domstolen.

159 Spørgsmålet om, hvorvidt betingelserne i habitatdirektivets artikel 6, stk. 4, var opfyldt, kunne under disse omstændigheder ikke efterprøves i forbindelse med den nationale godkendelsesprocedure.

160 Tilsidesættelsen af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, kan dermed ikke begrundes med minedriftens betydning for den lokale økonomi.

Om det tredje klagepunkt vedrørende tilsidesættelse af de forpligtelser, som ifølge habitatdirektivet følger af den omstændighed, at lokaliteten »Alto Sil« er udlagt som SBO for så vidt angår minedriften i de åbne brud »Fonfría«, »Feixolín«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas« og »Nueva Julia«

— Parternes argumenter

161 Med det tredje anbringende har Kommissionen kritiseret Kongeriget Spanien for ikke fra og med januar 1998 for så vidt angår brydning af kul i minerne »Feixolín«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Fonfría« og »Nueva Julia« at have truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre den økologiske interesse, som den foreslåede lokalitet »Alto Sil« har på nationalt plan, og navnlig for så vidt angår den brune bjørn, og Kongeriget Spanien har dermed tilsidesat dets forpligtelser i henhold til habitatdirektivet, således som disse er præciseret i dommen i sagen Dragaggi m.fl. og i sagen Bund Naturschutz in Bayern m.fl.

162 Kongeriget Spanien har heroverfor anført, at det har opfyldt disse forpligtelser, og i denne forbindelse påpeget, at bestanden af den brune bjørn, navnlig i det vestlige udbredelsesområde, som lokaliteten »Alto Sil« er en del af, ifølge nyere officielle oplysninger er øget betydeligt de sidste ti år.

— Domstolens bemærkninger

163 I henhold til habitatdirektivet er medlemsstaterne hvad angår de lokaliteter, hvor der findes prioriterede naturtyper og/eller prioriterede arter, og som er udpeget med henblik på at blive opført på fællesskabslisten, forpligtet til at træffe passende beskyttelsesforanstaltninger for at kunne opretholde de nævnte lokaliteters kendetegn. Medlemsstaterne kan derfor ikke give tilladelse til indgreb, som risikerer at bringe lokaliteternes økologiske kendetegn i alvorlig fare. Dette vil bl.a. være tilfældet, når et indgreb medfører risiko for, at prioriterede arter, der findes på lokaliteten, forsvinder (dom af 20.5.2010, sag C-308/08, Kommissionen mod Spanien, Sml. I, s. 4281, præmis 21 og den deri nævnte retspraksis).

164 I den foreliggende sag er det ubestridt, at den brune bjørn er en prioriteret art, som findes på lokaliteten »Alto Sil«, og at dens bevarelse var et af de formål, som Kongeriget Spaniens ønskede at opfylde med sit forslag om at udlægge denne lokalitet som LAF.

165 Hermed opstår spørgsmålet, om minedrifterne i de åbne brud »Fonfría«, »Feixolín«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas« og »Nueva Julia«, således som Kommissionen har gjort gældende, kan anses for at udgøre indgreb, som risikerer at bringe lokalitetens økologiske kendetegn i alvorlig fare, og navnlig for så vidt angår den brune bjørn, der er en prioriteret art, der risikerer at forsvinde fra denne lokalitet, for så vidt som minedriften fandt sted under den foreløbige beskyttelsesperiode fra januar 1998, hvor det blev foreslået at udlægge lokaliteten som en LAF, til december 2004, hvor lokaliteten rent faktisk blev udlagt som en LAF.

166 Det fremgår i denne forbindelse af sagens akter, og navnlig af de dokumenter, som generaladvokaten har henvist til i punkt 130 i forslaget til afgørelse, at minedriften nord for floden Sil, navnlig »Fonfría« og »Feixolín«, har givet anledning til forstyrrelser af

den brune bjørn, eftersom de først og fremmest har skabt eller forværret en »barriereeffekt«, der risikerer at forhindre eller forværre adgangen til Leitariegos-korridoren, der er en nord-sydlig rute af stor betydning for den vestlige bestand af den cantabriske brune bjørn, som bestanden af den brune bjørn på lokaliteten »Alto Sil« udgør en del af.

167 Under hensyn til de beviser, som Kommissionen har fremlagt, kan denne »barriereeffekt« imidlertid ikke anses for at have bragt lokalitetens økologiske kendetegn i alvorlig fare, hvad navnlig angår bevarelsen af den brune bjørn.

168 I perioden mellem 1998 og 2004 er der nemlig iagttaget en tydelig positiv tendens for så vidt angår den demografiske udvikling af den vestlige bestand af den cantabriske brune bjørn, som bjørnebestanden på lokaliteten »Alto Sil« udgør en del af, således som anført af Kongeriget Spanien, uden at dette er bestridt af Kommissionen.

169 Selv om der var en tilbagegang i bestanden mellem 1982 og 1995 på 4-5 % om året, er den, som det fremgår af sagens akter, efterfølgende forøget med 7,5 % årligt og uafbrudt, hvilket bevirker, at der er tale en stigning fra omkring 50-65 individer i starten af 1990'erne til i alt 100-130 individer i 2008. På nuværende tidspunkt anses bestanden for truet, men levedygtig. Ifølge studier er der derimod tale om en følsom situation for så vidt angår den østlige bestand af den cantabriske brune bjørn, henset til dens isolering fra den vestlige bestand. Bestanden er endnu ikke nået op på et levedygtigt niveau, idet antallet af individer, som tilhører denne bestand, kun er steget fra i alt 20-25 individer til i alt 30 i løbet af den omhandlede periode.

170 Heraf følger, at under hensyn til de videnskabelige studier, som er fremlagt for Domstolen i forbindelse med nærværende sag vedrørende den vestlige bestand af den cantabriske brune bjørn, som bestanden af den brune bjørn på lokaliteten »Alto Sil« udgør en del af, foreligger der ikke tilstrækkelige beviser for, at minedriften i de åbne brud »Fonfría«, »Feixolín«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas« og »Nueva Julia«, for så vidt som den fandt sted fra januar 1998, hvor det blev foreslået at udlægge lokaliteten som en LAF, til december 2004, hvor lokaliteten rent faktisk blev udlagt som en LAF, risikerede at bringe lokalitetens økologiske kendetegn i alvorlig fare, og hvad angår den brune bjørn risikerede at være medvirkende til, at den forsvinder fra denne lokalitet.

171 Det tredje klagepunkt bør derfor forkastes.

Om det fjerde klagepunkt vedrørende tilsidesættelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2-4, fra og med det tidspunkt, hvor lokaliteten »Alto Sil« blev oprettet som en LAF

Om fjerde klagepunkts første led

172 Kommissionen har gjort gældende, at Spanien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, idet det har godkendt minedriften i de åbne brud »Feixolín«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Fonfría« og »Nueva Julia« uden først at vurdere de eventuelle virkninger, som disse projekter kunne have, og under alle omstændigheder uden at have overholdt betingelserne for at gennemføre sådanne projekter, trods deres skadelige virkninger.

173 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at alle de af dette klagepunkt omhandlede minedrifter blev godkendt før december 2004, og dermed før lokaliteten »Alto Sil« blev udlagt som LAF.

174 Som det fremgår af den i denne doms præmis 125 nævnte retspraksis, underlægges de projekter, som er blevet godkendt før beskyttelsesordningen i habitatdirektivet finder anvendelse på en lokalitet, imidlertid ikke habitatdirektivets bestemmelser om en forudgående vurdering af projektets virkninger på den omhandlede lokalitet.

175 Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, fandt derfor ikke anvendelse på minedriften i de åbne brud »Feixolín«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Fonfría« og »Nueva Julia«, hvorfor Kommissionen ikke med rette kan gøre gældende, at Kongeriget Spanien har tilsidesat disse bestemmelser.

176 Det fjerde klagepunkts første led må følgelig forkastes.

Om det fjerde klagepunkts andet led

— Parternes argumenter

177 Kommissionen har ligeledes kritiseret Kongeriget Spanien for ikke at have truffet de foranstaltninger, der kræves i habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, i forbindelse med den drift, der har fundet sted i minerne i de åbne brud »Feixolín«,

»Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Fonfría«, »Nueva Julia« og »Ampliación de Feixolín«, efter at lokaliteten »Alto Sil« i december 2004 blev udlagt som LAF.

178 Den har ligeledes gjort gældende, at minedriften har ødelagt de levesteder, der er beskyttet som følge af udlæggelsen som LAF, herunder naturtype 9230 — Galicisk-portugisiske egeskove med Quercus robur og Quercus pyrenaica, der er særlig vigtigt for den brune bjørn, idet det anvendes som vandringsrute af denne art.

179 Kommissionen har derudover gjort gældende, at de omhandlede minedrifter skaber en »barriereeffekt«, som bidrager til at blokere Leitariegos-korridoren, der er en meget vigtig vandringsrute for den vestlige bestand af den cantabriske brune bjørn, som bestanden af den brune bjørn på lokaliteten »Alto Sil« udgør en del af. Dette bevirker, at bestandens levested opsplittes, og at delbestanden dermed isoleres.

180 Den »barriereeffekt«, som den pågældende drift skaber, vanskeliggør desuden kontakten mellem de vestlige og de østlige bestande af den cantabriske brune bjørn, hvilket er medvirkende til en opsplitning af arten og indebærer, at den østlige bestand ikke kan nå op på et tilstrækkeligt antal til, at dens levedygtighed sikres.

181 Kongeriget Spanien har svaret, at minerne ligger i et skovfrit område, som først og fremmest består af hede, hvor bjørnene aldrig er kommet for at opfostre deres unger, hvilket ikke beror på minedriften, men snarere på manglen på et gunstigt levested til dette formål, hvilket ikke har nogen sammenhæng med de eventuelle forstyrrelser, som minedriften kan medføre for opfostringen af bjørneunger.

182 Den selvstyrende region Castilla y León har endvidere vedtaget en række foranstaltninger med henblik på at forbedre den brune bjørns levesteder, herunder foranstaltninger til genopretning af den brune bjørns levested i Leitariegos-korridoren.

183 Kongeriget Spanien har gjort gældende, at selv om den nordlige del af lokaliteten »Alto Sil« er vigtig for den brune bjørn, er der imidlertid tale om et område, der ligger langt nord for minerne, i over 1 800 meters højde, mellem provinserne Asturien og Léon, hvor bjørnene skaffer føde i foråret og om efteråret. Bjørnene bevæger sig aldrig til den sydlige del af denne lokalitet, hvor minerne befinder sig, idet levestederne er helt anderledes dér.

184 Hvad endelig angår Kommissionens påstand om tabet af levetstedet 9230 — Galicisk-portugisiske egeskove med Quercus robur og Quercus pyrenaica, udgjorde dette tab et areal på 17,92 hektar for så vidt angår driften i det åbne brud »Fonfría« og 19,90 hektar for så vidt angår driften i det åbne brud »Ampliación de Feixolín«. Eftersom områdets samlede størrelse på lokaliteten »Alto sil« ifølge de seneste oplysninger udgør 4 000 hektar, endog 8 000 hektar, og ikke 2 600 hektar, som det oprindeligt blev anført, da lokaliteten blev forslået udlagt som LAF, er disse tab imidlertid relativt små.

— Domstolens bemærkninger

185 Der skal for det første foretages en prøvelse af Kommissionens påstand om, at levesteder, der er beskyttede som følge af udlæggelsen af »Alto Sil« som LAF, er blevet ødelagt i strid med habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, efter at lokaliteten i december 2004 blev udlagt som LAF.

186 Som generaladvokaten har anført i punkt 144 og 145 i forslaget til afgørelse, fremgår det i denne forbindelse af sagens akter — navnlig af fortegnelsen over igangværende drifter, der er nævnt i rapporten fra 2005 — at såfremt minedriften i de åbne brud »Fonfría« og »Ampliación de Feixolín« har skadet denne lokalitet, er denne skade, for så vidt angår sidstnævnte åbne brud, påført efter december 2004 på et område på mindst 19 hektar.

187 Kommissionen har for det andet gjort gældende, at i de lokaliteter, der grænser op til minerne, har støjen og rystelserne herfra forårsaget alvorlige forstyrrelser for den brune bjørn, som er en prioriteret art, der er beskyttet som følge af udlægningen som LAF.

188 Det fremgår i denne forbindelse af miljørapporten af 7. november 2008 om kulminedrift i det åbne brud i Orallo-bjergene (Villablino, Léon), »Feixolín«, som selskabet Minero Siderúrgica de Ponferrada driver, og som er vedlagt som bilag til Kommissionens stævning, at det tab af levesteder for den cantabriske brune bjørn, som skyldes minedriften i det åbne brud »Feixolín«, er væsentligt inden for Leitariegos-korridoren, at bjørnene bevæger sig ca. 3,5-5 kilometer væk fra de områder, hvor støjen og rystelserne fra minedriften mærkes, og at minedriften forhindrer eller vanskeliggør den brune bjørns adgang til denne korridor, som er en vandringsrute fra nord mod syd af afgørende betydning for den vestlige bestand af denne art.

189 Dette forhold blev bekræftet i rapporten fra 2005, hvor det i forbindelse med en vurdering af virkningerne af de nordlige miner, heriblandt de åbne brud »Feixolín« og »Fonfría«, blev angivet, at Leitariegos-korridoren, der er 10 km bred, er en rute af afgørende betydning for den vestlige bestand af den brune bjørn, som muliggør opretholdelsen af forbindelsen mellem to meget vigtige kernebestande for yngel.

190 Det bekræftes i rapporten, at risikoen for forringelse og lukning af korridoren, udgør en af de største trusler for genopretning af bestanden af den brune bjørn, eftersom det vil kunne bevirke, at den vestlige bestand opsplittes i to delbestande og endog, at arten til slut opsplittes i tre bestande.

191 Støjen og rystelserne fra minerne i de åbne brud »Feixolín«, »Fonfría« og »Ampliación de Feixolín« og blokeringen af Leitariegos-korridoren, som skyldes minedriften, udgør alvorlige forstyrrelser af LAF'en »Alto Sil« i forhold til bevarelsen af den brune bjørn.

192 Eftersom minerne i de åbne brud »Feixolín« og »Fonfría« blev godkendt, før beskyttelsesordningen i habitatdirektivet fandt anvendelse på lokaliteten »Alto Sil« som følge af udlægning som LAF i december 2004, opstår spørgsmålet, om disse forstyrrelser — ligesom det er tilfældet med de i denne doms præmis 156 angivne forstyrrelser af tjuren, som kan henføres til de minedrifter, der blev godkendt, inden lokalitet blev udlagt som SBO i 2000 — kan begrundes ved en analog anvendelse af habitatdirektivets artikel 6, stk. 4, i den nationale sag, hvori det blev fastslået, at medlemsstaten ikke havde tilsidesat artikel 6, stk. 2.

193 Kongeriget Spanien har i denne forbindelse med henvisning til en analyse, der er indeholdt i rapporten fra 2005, gjort gældende, at der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser for at opretholde driften af minerne, nemlig energiforsyningssikkerheden, opretholdelse af arbejdspladser og tilladelsernes endelige karakter. Kongeriget Spanien har også henvist til et forslag om foranstaltninger til forbedring af levestederne for den brune bjørn, bl.a. foranstaltninger til forbedring af vegetationen i Leitariegos-korridoren.

194 Det fremgår imidlertid af habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, andet afsnit, at hvis der er tale om en lokalitet med en prioriteret naturtype og/eller en prioriteret art, kan der alene henvises til hensynet til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller, efter udtalelse fra Kommissionen, andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.

195 Heraf følger, at eftersom det omhandlede klagepunkt vedrører den brune bjørn som en prioriteret art, der har været beskyttet siden 2004 som følge af, at lokaliteten »Alto Sil« blev udlagt som LAF, og eftersom Kongeriget Spanien ikke har påberåbt hensyn af samme art som dem, der omhandlet i habitatdirektivets artikel 6, stk. 4, andet afsnit, kan de forstyrrelser, som er konstateret i denne doms præmis 191, ikke anses for begrundede med henvisning til en særlig national undtagelsesproceduren, der er analog med den, som er fastsat i denne bestemmelse.

196 Følgelig skal der gives Kommissionen medhold i det fjerde klagepunkts andet led, for så vidt angår de nordlige miner, som er omfattet af dette klagepunkt, »Feixolín«, »Fonfría« og »Ampliación de Feixolín«.

197 Henset til ovenstående betragtning bør det fastlås, at:

Kongeriget Spanien har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til artikel 2 og 3 samt og artikel 5, stk. 1 og 3, i direktiv 85/337, med senere ændringer,

— idet det — med undtagelse af minen »Ladrones« for så vidt angår den brune bjørn — har godkendt minedrift i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones« uden at underlægge tildelingen af tilladelser hertil en vurdering, der gør det muligt korrekt at identificere, beskrive og vurdere de direkte, indirekte og kumulative indvirkninger af eksisterende projekter om minedrift i åbne brud.

Fra år 2000, tidspunktet for udlægningen af lokaliteten »Alto Sil« som SBO i henhold til fugledirektivet, har Kongeriget Spanien tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 2-4, sammenholdt med artikel 7,

— idet det har godkendt minedrift i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones« uden at underlægge tildelingen af tilladelser hertil en korrekt vurdering af projekternes eventuelle virkninger, og idet det under alle omstændigheder ikke har overholdt de betingelser, hvorunder et projekt kan gennemføres trods den risiko, det nævnte projekt indebærer for tjuren — som er et af de naturgoder, der lå til grund for udlægningen af lokaliteten »Alto Sil« som SBO — nemlig, manglen på alternative løsninger, eksistensen af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser og meddelelsen til Kommissionen om kompensationsforanstaltninger, der er nødvendige for at sikre den globale sammenhæng i Natura 2000, og

— idet det ikke har vedtaget de nødvendige foranstaltninger for at undgå den forringelse af naturtyperne, herunder levestederne for arterne, og de alvorlige forstyrrelser, som minerne »Feixolín«, »Salguero-Prégame-Valdesegadas«, »Fonfría«, »Ampliación de Feixolín« og »Nueva Julia« forårsager for tjuren, hvis forekomst på denne lokalitet er en af grundene til, at den blev udlagt som SBO.

Kongeriget Spanien har for så vidt angår lokaliteten »Alto Sil« tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til habitatdirektivet, idet det fra og med december 2004 ikke har vedtaget de nødvendige foranstaltninger for at undgå den forringelse

af naturtyperne, herunder levestederne for arterne, og de forstyrrelser, som forvoldes arterne af minerne »Feixolín«, »Fonfría«, »Ampliación de Feixolín«.

Sagens omkostninger

198 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Ifølge samme reglements artikel 69, stk. 3, kan Domstolen fordele sagens omkostninger eller bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger, bl.a. hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter.

199 I den foreliggende sag må der tages hensyn til, at visse af Kommissionens klagepunkter ikke er blevet taget til følge.

200 Kongeriget Spanien bør derefter bære sine egne omkostninger og betale to tredjedele af Kommissionens omkostninger. Kommissionen betaler en tredjedel af sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Fjerde Afdeling):

1) Kongeriget Spanien har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til artikel 2 og 3 samt artikel 5, stk. 1 og 3, i Rådets direktiv 85/337/EØF

af 27. juni 1985 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, som ændret ved Rådets direktiv 97/11/EF af 3. marts 1997, idet det — med undtagelse af minen »Ladrones« for så vidt angår den brune bjørn (Ursus arctos) — har godkendt minedrift i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones« uden at underlægge tildelingen af tilladelsen hertil en vurdering, der gør det muligt korrekt at identificere, beskrive og vurdere de direkte, indirekte og kumulative indvirkninger af eksisterende projekter om minedrift i åbne brud.

2) Fra år 2000, tidspunktet for udlægningen af lokaliteten »Alto Sil« som et særligt beskyttet område, har Kongeriget Spanien tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til artikel 6, stk. 2-4, i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, sammenholdt med artikel 7,

— idet det har godkendt minedrift i de åbne brud »Nueva Julia« og »Ladrones« uden at underlægge tildelingen af tilladelser hertil en korrekt vurdering af projekternes eventuelle virkninger, og idet det under alle omstændigheder ikke har overholdt de betingelser, hvorunder et projekt kan gennemføres trods den risiko, det nævnte projekt indebærer for tjuren (Tetrao urogallus) — som er et af de naturgoder, der lå til grund for udlægningen af lokaliteten »Alto Sil« som særligt beskyttet område — nemlig manglen på alternative løsninger, eksistensen af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser og meddelelsen til Europa-Kommissionen om kompensationsforanstaltninger, der er nødvendige for at sikre den globale sammenhæng i Natura 2000, og

— idet det ikke har vedtaget de nødvendige foranstaltninger for at undgå den forringelse af naturtyperne, herunder levestederne for arterne, og de alvorlige forstyrrelser, som minerne »Feixolín«, »Salguero-Prégame-

Valdesegadas«, »Fonfría«, »Ampliación de Feixolín« og »Nueva Julia« forårsager for tjuren, hvis forekomst på lokaliteten »Alto Sil« er en af grundene til, at den blev udlagt som et særligt beskyttet område.

3) Kongeriget Spanien har for så vidt angår lokaliteten af fællesskabsbetydning »Alto Sil« tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til artikel 6, stk. 2, i Rådets direktiv 92/43/EF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, idet det fra og med december 2004 ikke har vedtaget de nødvendige foranstaltninger for at undgå den forringelse af naturtyperne, herunder levestederne for arterne, og de forstyrrelser, som forvoldes arterne af minerne »Feixolín«, »Fonfría«, »Ampliación de Feixolín«.

4) I øvrigt frifindes Kongeriget Spanien.

5) Kongeriget Spanien bærer sine egne omkostninger og betaler to tredjedele af Europa-Kommissionens omkostninger. Kommissionen betaler en tredjedel af sine egne omkostninger.

Underskrifter